

EI JOKO – TAI, VAAN SEKÄ – ETTÄ

Kaikkein polttavimmat ympäristökysymykset ovat tänä päivänä yhteisiä koko maapallolla. Selvä on, että mikään maa ei yksinään kykene estämään ilmastonmuutosta. Myös luonnon monimuotoisuuden väheneminen ja erilaiset vesiongelmat koskettavat kaikkia. Jo olemassa oleva ja uusi tutkimustieto pitäisi saada mahdollisimman tehokkaasti käyttöön riippumatta siitä, missä se on tuotettu. Tästä syystä suomalaisilla ympäristötutkijoilla ei ole juurikaan vaihtoehtoja siinä, julkaisevatko he tuloksensa suomeksi vai englanniksi: vastuunsa tuntevan ympäristötutkijan on tehtävä se kummallakin kielellä — julkaisujen luonne vain on erilainen. Varsinaiset tieteelliset tulokset julkaistaan mahdollisimman arvovaltaisissa ja laajalevikkisissä kansainvälisissä sarjoissa. Paitsi että näin huolehditaan tulosten kansainvälinen vaikuttavuudesta, tieteellisten sarjojen noudattama käsikirjoituksen arviointikäytäntö muodostaa myös olennaisen osan tutkimuksen laatujärjestelmää. Perusteellisesti tehdyt arviointilausunnot ovat myös äärimmäisen hyödyllisiä tutkijalle jatkotutkimuksia ajatellen.

Jotkin tutkimusaiheet ovat todella maailmanlaajuisesti kiinnostavia. Varsinkin menetelmällisesti painottuneet tutkimukset voivat tarjota uusia työkaluja muille tutkijoille, työskentelevätpä he missä maapallon kolkassa tahansa. On kuitenkin myös aiheita, jotka ovat alueellisesti esimerkiksi tietyssä ilmastossa keskeisiä. Eri julkaisusarjoilla on tässä suhteessa erilainen asema. On aidosti kansainvälisiä sarjoja ja on eurooppalaisia, amerikkalaisia ja vaikkapa pohjoismaisia sarjoja. Tutkijan pitää arvioida, miten hän parhaiten saavuttaa sen lukijakunnan, jota hänen tuloksensa kiinnostavat. Julkaisukieli on joka tapauksessa yleensä englanti.

Tutkimuksen rahoittajilla on myös painava sanansa sanottavana julkaisupolitiikkaan. Suuntaus on jo pitkään ollut ainakin perustutkimuksen rahoituksessa se, että tutkijoiden edellytetään julkaisevan tuloksensa korkeatasoisissa kansainvälisissä sarjoissa. Näin rahoittaja varmistuu siitä, että tutkimus täyttää tieteelliselle tutkimukselle asetetut laatuvaatimukset. Tämä erityisesti Suomen Akatemian noudattama linja on tuottanut tuloksia. Suomalaisten tutkijoiden osuus ympäristöalan kansainvälisistä artikkeleista on selvästi noussut viimeisten 10–15 vuoden aikana, ja sijoitumme varsin hyvin kansainvälisissä vertailuissa. Tutkijoille tästä kotimaassa noudatetusta politiikasta on ollut sekin hyöty, että EU:n tutkimusohjelmien avauduttua suomalaisille, meillä oli jo varsin hyvät kansainväliset näytöt.

Julkaisemalla arvostetuissa kansainvälisissä sarjoissa suomalainen ympäristötutkija lunastaa paikkansa maailmankartalla ja parantaa rahoitusmahdollisuuksiaan jatkossa. Näin Suomi kantaa osaltaan kortensa kehoon ympäristöongelmien ratkaisemisessa tutkimuksen ja tiedon avulla. Ympäristötutkijalla on kuitenkin velvollisuus kertoa tuloksistaan myös muille kuin tutkijakollegoilleen. Varsinkin soveltava tutkimus tuottaa tietoa ja ratkaisuja omiin ympäristöongelmiimme. Onkin erittäin tärkeätä, että tällaiset tutkimustulokset julkaistaan tiiviissä muodossa myös kotimaisissa ammattilehdissä. Tätä suuntausta pitäisikin suosia paksujen raporttien sijaan. Niiden vaikuttavuus voi nimittäin jäädä varsin vaatimattomaksi nykyisessä informaatiotulvassa.

Ympäristötutkijaan kohdistuu vielä muitakin odotuksia. Ympäristöasioiden painoarvo yhteiskunnassa riippuu ihmisten ympä-

ristötietoisuudesta. Siihen puolestaan voidaan vaikuttaa kertomalla tärkeistä tutkimustuloksista selvällä suomen kielellä eri tiedotusvälineissä. Vaikka television rooli myös ympäristötiedon välittäjänä on kasvanut, hyvien, sanoma- ja viikkolehdistä julkaitujen yleistajuisten kirjoitusten merkitys ei ole ainakaan vähentynyt. Niiden elinkaari on paljon pidempi kuin TV-haastattelun.

Tämän päivän ympäristötutkijan pitää olla varsinainen viestinnän moniottelija. Tosiasia tietysti on, että jotkut meistä ovat parempia yhdessä lajissa ja toiset toisessa. Onneksi tutkimusta tehdään yleensä ryhmissä, joissa vastuuta tieteellisestä julkaisemisesta ja muusta viestinnästä voidaan jakaa sen mukaan, kuka minkäkin parhaiten osaa.

Lopuksi haluan vielä muistuttaa siitä, että meillä suomalaisilla on aivan erityinen vastuu lähialueidemme ympäristön tilan

kehityksestä. Siihen on täysin itsekkäät syynsä: Itämeren tila riippuu siitä, miten asioita sen valuma-alueella hoidetaan. Myös ilman kautta tulee meille monenlaisia haitallista kuormitusta. Lähialueiden ympäristöyhteistyössä ei selvitä yksinomaan suomen tai englannin kielellä. Suomen ympäristökeskus onkin äskettäin julkaissut ympäristösanakirjan EnDic 2000. Sanakirjassa on yli 4 600 ympäristöalan termiä seitsemällä kielellä. Kielet ovat suomi, viro, englanti, saksa, ruotsi, latvia ja venäjä. Päävastuun tästä suururakasta on kantanut professori Aleksander Maastik Viron maatalousyliopistosta. Kirjaa voi tilata Suomen ympäristökeskuksesta tai Oy Edita Ab:sta. ■

LEA KAUPPI

Suomen ympäristökeskus